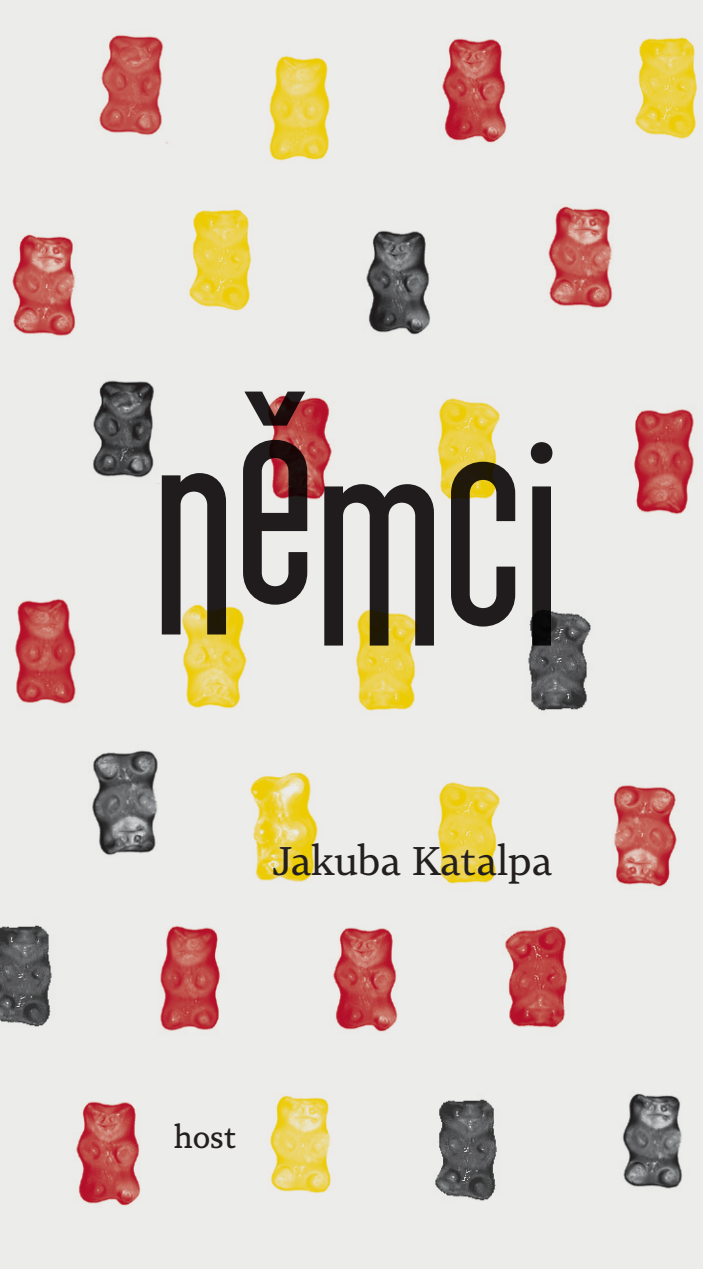

v němci

Jakuba Katalpa

host

němci

Geografie ztráty

**jakuba
kataipa**

**v
němci**

© Jakuba Katalpa, 2012

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2012
(elektronické vydání)

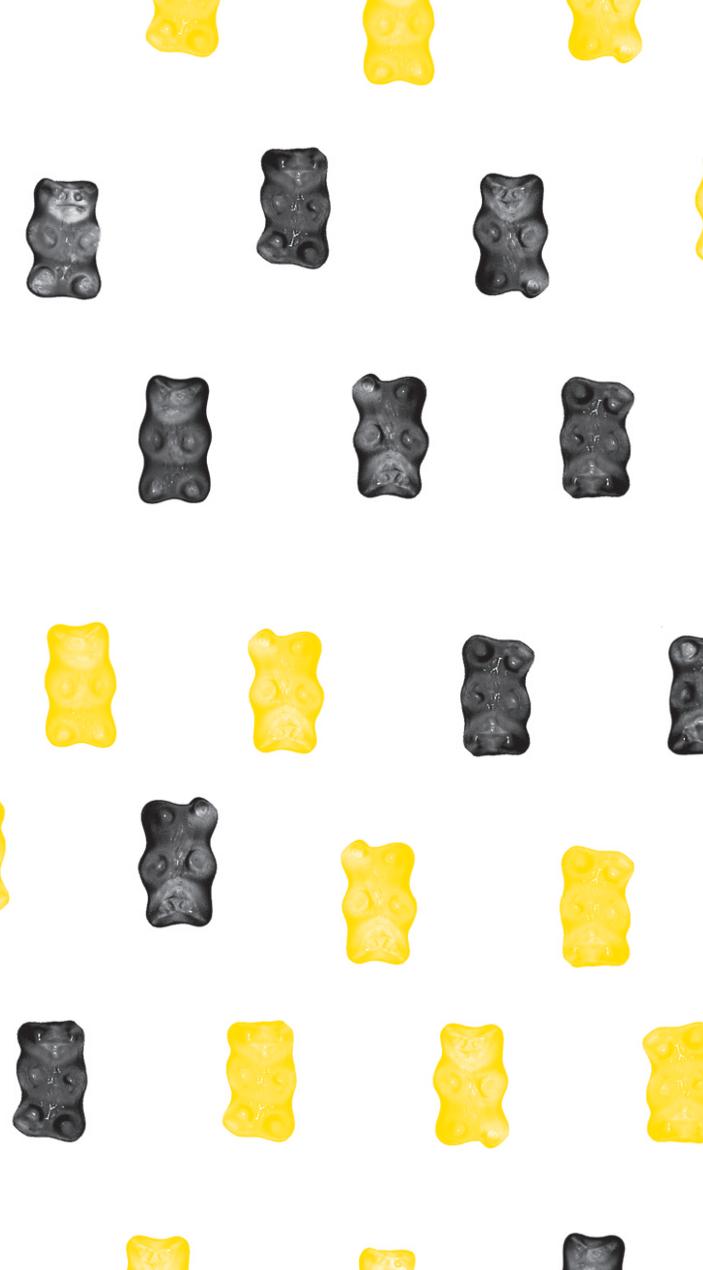
ISBN 978-80-7294-830-7 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7294-831-4 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7294-832-1 (Formát PDF pro čtečky)

ISBN 978-80-7294-833-8 (Formát MobiPocket)

l.

kšandičky

Viselo to ve vzduchu.

Konrad Mahler

Do určitého věku

je korekce stále ještě možná.

Profesor Arnold Pavlík

Pohřeb

Otázkou je, zda na pohřeb pozveme také příbuzné z Německa.

Záhy se však ukáže, že to trápí pouze mě, bratři v tom mají jasno.

Martin, který ráno přiletěl ze Států, vypadá unaveně. Na sobě má obnošené džínsy a plátěnou bundu, oči mu opuchly z nedostatku spánku. Upíjí kávu, ruka mu spočívá na bílém listu s černým lemováním, který přinesl Daniel.

„Nemůžeme je pozvat,“ řekne. „Táta by si to rozhodně nepřál.“

„Jak to můžeš vědět?“ zeptám se.

„Stejně už je pozdě,“ řekne smířlivě Daniel. „Nestihli by přijet.“

V hotelové restauraci jsme sami, hosté už posnídali a číšníci tiše sklízají ze stolů.

„Měli by se dozvědět, že otec zemřel,“ řeknu.

Otcův pohřeb zařizuje Daniel, který jako jediný z nás zůstal v Čechách. Vystudoval medicínu a pracuje na ortopedickém oddělení ve fakultní nemocnici; když jsem zjistila, že Dorotka se narodila s kloubní vadou, uklidňoval mě dlouhými telefonáty.

„Dozvědí se to od právníka,“ odpoví Martin.

Měl s otcem bližší vztah než my ostatní. Z Kalifornie, kde žije, mu posílal lahve červeného vína na posílení srdce. Otcova srdeční arytmie ho děsila, bál se, že na ni zemře, což se nakonec stalo, navzdory kardiostimulátoru, který mu před několika měsíci vperovali.

Mlčím; vím, že s Martinem nemá cenu bojovat, pokaždé zvítězí. Už když jsme byli děti, musel mít poslední slovo.

„Obřad začne v jedenáct,“ řekne Daniel. „Měl by trvat asi půl hodiny. Pro popel si můžeme přijít za dva dny. Uložíme ho samozřejmě k mámě.“

Maminka zemřela krátce po Danielově promoci na rakovině prsu. Otec nesl její smrt těžce a pár dní po pohřbu si poprvé začal stěžovat na srdce, zadýchával se a brněla ho levá ruka.

„Mohli jsme jim alespoň poslat to parte,“ řeknu.

Martin se rozčílí. Prudce pohne rukou a porazí šálek s kávou.

„Táta je mrtvej, kurva!“ vykřikne. „A ty se staráš o posraný Němčoury!“

Daniel vytáhne papírové kapesníčky a otře rozlitou kávu. „Měli bychom se uklidnit. Když se budeme hádat, nikomu tím nepomůžeme.“

Zvedne parte a osuší je, pak pohledem přivolá číšníka.

„Dám si čaj. Martine?“

Martin si objedná vodku, já dvě deci bílého.

Je březen roku 2002 a právě se chystám na svůj druhý pohřeb. První byl maminčin. Přijela jsem na něj z Anglie, v černém kostýmu a klobouku, který v Čechách vypadal nepatřičně.

V obřadní síni byl suchý vzduch a mně se z nosu spustila krev.

O otcově smrti jsem se dozvěděla před třemi dny, právě jsem se vrátila z nákupu a dávala do lednice krabice s mlékem, když zazvonil telefon.

Zemřel na ulici, cestou od lékaře. Když přijela záchranná služba, byl už mrtvý; pár minut se ho pokoušeli oživit, a pak ho odvezli rovnou do nemocniční márnice.

Daniel plakal, když mi to vyprávěl, já jsem strnule stála mezi dveřmi lednice, nedokázala jsem pochopit, že je mrtvý. Nakonec jsem odložila krabici s mlékem a šla do dětského pokoje, sluchátko jsem stále měla přitisknuté k uchu, na druhém konci vzlykajícího bratra. Posadila jsem se a přitáhla si na klín půlroční Dorotku, rozepnula jsem si blůzu a nabídla jí prs; kojila jsem dcerku a poslouchala Danielovo líčení otcovy smrti. Dorotčina ústa mě uklidňovala, pach mléka a dětského pudru mě ujišťoval, že se ve skutečnosti nic nezměnilo, jsem v Londýně a držím v náručí své dítě; jsem daleko od Prahy, kde se mému otci zastavilo srdce.

Daniel se posléze utišil a začal uvažovat logicky, mluvil o pohřbu. Když jsme se rozloučili, napustila jsem do vany vodu a společně s Dorotkou jsme se vykoupaly; přidržovala jsem ji na hladině a plakala jsem.

Večer jsme si s Peterem otevřeli láhev vína. Seděla jsem na koberci a vykládala mu o otci, o hořkosti, která naplňovala jeho život, o nedůvěře, kterou choval k ostatním. Nebylo snadné s ním vyjít, byl náladový a vztahovačný, často propadal záchvatům vzteku a rozbíjel předměty kolem sebe, jindy měl zase plačtivou náladu a dojatě nás všechny objímal a ubezpečoval se, zda ho máme rádi.

Není divu, že jsme se rozprchli, jak nejrychleji jsme mohli a co nejdál od něj, já do Anglie a bratři ještě dál, Martin do Ameriky a Pavel do Austrálie. Pouze nejmladší Daniel zůstal doma.

Cítili jsme k němu podivnou, vysilující lásku; on nás měl rád podobně. S Martinem chodíval na ryby a s Pavlem stavěl papírové modely letadel. Mně koupil vytoužené akvárium a pravidelně se mnou objížděl burzy, kde jsem měnila závojnátky za paví očka a naopak. S Danielem fotografoval, pořídil mu dokonce drahý aparát a učil ho vyvolávat fotky.

Navzdory tomu však byly dny, kdy bylo lepší mu jít z cesty. Zničehonic se celý scvrkl, zavřel se v ložnici a odmítl vycházet, matka mu nechávala jídlo za dveřmi.

Museli jsme být ostražití, stále na pozoru, protože život s ním se podobal chůzi po zamrzlém rybníce, neměli jsme tušení, jak je led pod našima nohama silný. Někdy jsme si mohli dovolit, cokoli nás napadlo, a otec se jen blahosklonně usmíval, jindy stačilo neopatrné slovo a sesypal se, křičel a odcházel s prásknutím dveří.

Nejhorší to bylo, když přišly balíčky z Německa.

„Svině už zase píše,“ říkával s posměchem.

Mluvil o své matce.

Balíčky přicházely na naši adresu v Praze nepravidelně. Někdy dorazily otevřené, to když si někdo na hranicích prohlížel jejich obsah. Většinou však byly neporušené, zabalené v hnědém papíře a opatřené řadou barevných známek, o které jsme se s bratry hádali.

Když jsem o nich poprvé vyprávěla svému muži, musela jsem se smát jeho zjhlému výrazu. Peter vyrůstal v Londýně a miluje historky z východního bloku; spousta věcí, o kterých vykládám, mu připadá komických — a mně ostatně také, když je můžu pozorovat zpovzdálí a vím, že už se nikoho netýká — pracovní soboty, prvomájové průvody, pionýrské uniformy, podnikové dovolené. Bylo mi jasné, že si představuje podvyživená děcka sápadící se po vzácnostech, které jim poslal kdosi z neznámého světa, z pohádky. Možná to tak opravdu bylo, až na to, že jsme nebyli podvyživení; byly jsme dravé sídlištní děti, v teplákách a plátěných teniskách.

Balíčky pokaždé obsahovaly sladkosti, čokoládu, marmelády v luxusních skleničkách, nutelu. Nikdy tam nebyly žádné

knihy nebo léky. Byly to balíčky jako od Mikuláše, určené především dětem.

A poté, co padla železná opona, jejich příliv ustal.

„Bude zapotřebí probrat jeho věci,“ řekne Daniel. „Vyházet oblečení, roztrdit knihy.“

Nabídnou se, že to udělám.

Otec zůstal v bytě, ve kterém jsme vyrůstali. Poté, co jsem odešla do Británie, jsem ho několikrát navštívila a časem jsem si uvědomila, že na svém bytě nehodlá nic měnit, vyhovoval mu umakart, sedací souprava potažená koženkou i laciný zářezový koberec v předsíni; v bývalém dětském pokoji dokonce nechal palandy, na nichž jsme s bratry spávali, a plakáty vystřihané z časopisů.

Nemohla jsem v tom bytě spát; kdykoliv jsem přijela do Prahy, ubytovala jsem u známých nebo v hotelu.

„Moc toho neměl,“ řekne Daniel. „Nemělo by ti to trvat dlouho.“

Potom už nikdo nic neříká. Martin zaplatí účet a jde se do svého pokoje vyspat, Daniel se vrací do nemocnice. Já vklouznu do pražských ulic, s pocitem, že jsem je nikdy neopustila. Možná si Prahu pletu s Londýnem, jsou tu stejné obchody a restaurace, dlažba po ránu vycíděná, hloučky turistů.

Přejdu Karlův most. Kdysi jsem tu ztratila prstýnek, od té doby pátrám ve spárách mezi kameny.

Na Kampě se posadím na lavičku.

Prázdnost.

Zakloním hlavu, stromy jsou v březnu ještě holé.

Odpoledne se zastavím v McDonaldu a dám si hranolky. Přes Hradčany zamířím do Dejvic, k přítelkyni Tereze. Chová se ke mně laskavě, protože jsem pozůstala; jako by ze mě otcova smrt udělala někoho jiného, jeho odchodem jsem zkřehla a stala se zranitelnější; nemám odvahu jí říct, že kromě smutku cítím také úlevu, protože už nebudu muset poslouchat otcovy ironické poznámky, navždy jsem se zbavila pocitu provinilosti, jenž mě přepadl pokaždé, když nadával své matce, babičce Rissmannové, která nám z Německa posílala oplatky a čokoládu.

Smutek

Po obřadu postává před krematoriem několik otcových známých.

Jsou to bývalí kolegové z ČKD a spoluhráči ze šachového klubu. Čekají na pohoštění, ale Daniel bezradně krčí rameny: „Nic jsem neobjednal.“

Pomalů se rozcházejí, bezděčně je počítám, pět mužů a jedna žena o holi, všichni v černém a schlíplí, sotva však projdou hřbitovní branou, narovnají ramena a do jejich chůze se vrátí energie.

Jsme tu zase jen my tři, Pavel leží v nemocnici v Melbourne, kde mu operují žlučník.

Martin má ruce zabořené v kapsách, při obřadu se snažil neplakat, ale teď se mu chvěje brada. Zvedne hlavu, z komína krematoria stoupá tenký proužek dýmu.

„Myslíte, že je to on?“ zeptá se.

„Ne,“ odpovím rozhodně.

Z představy, že bych měla vdechovat částičky svého otce, se mi dělá špatně.

„Jdeme,“ řeknu.

„Kam?“

„Jíst.“

Vedu udivené bratry do restaurace, kterou jsem vyhlédla už včera. Objednám pečenou kachnu, a teprve když ji přinesou, dojde mi, jak je to nevhodné; odlomím kousek masa a začnu se smát; myslím na pece v krematoriu a na ztuhlé tátovo tělo.

Jíme s překvapivou chutí a Martin dost pije, naučil se to v Kalifornii, kde je spotřeba vína stejně vysoká jako spotřeba vody.

Mluvíme o otci, obnažujeme drobné křivdy a přiznáváme se k úskokům, kterými jsme se jako děti pokoušeli získat jeho přízeň.

Smějeme se, čas od času se některému z nás zlomí hlas. Jsme si blízcí a cítíme se bezpečně, nejspíš proto, že za několik dní se opět rozejdeme, oddělí nás oceán, stanou se z nás cizí lidé, sourozenci po telefonu.

Martin vzpomíná na to, jak si otec jednou nedopatřením vzal rohynol. Bolela ho hlava, a protože nikdy žádné prášky nebral a maminka nebyla doma, rozhodl se léčit sám. Spolkl tři tabletky a marně bojoval s ospalostí, usnul v kuchyni, nad talířem s obědem.

Vzpomínám si na tu historku, ale z jiného důvodu než Martin. Den předtím jsme byli u babičky Hedviky a přinesli jsme si odtamtud jeden z balíčků, které na její adresu posílala babička Rissmannová. Byl plný gumových medvídků a čokoládových mincí. Otec, který si nikdy z žádného balíčku nic nevzal, se tehdy probudil z rohynolového spánku, omámený a v povznesené náladě, položil si babiččin balíček na klín a vyjedl ho do posledního drobečku. Oplakala jsem to a dlouho jsem mu to nemohla odpustit, želatinové medvídky jsem milovala, a on mi nenechal ani jediný.

Když vyjdeme z restaurace, spustí se drobný déšť. Martin si přetáhne přes hlavu kapuci, tašku, ve které má věci, si tiskne k boku. Jde pomalu a ztěžka, všimnu si, že přibral, zakulatil

se a zpohodlněl. Před lety se oženil, v Kalifornii má šestiletou dceru. Občas si zavoláme. Jeho dcera umí několik českých slov, manželka mluví jenom anglicky. Nikdy jsme se nesetkaly, znám ji pouze z fotografií.

Před vstupem do metra se Martin zastaví.

„Kdybys v otcových věcech našla něco zajímavého,“ řekne, „dáš mi vědět?“

Přikývnu.

Obejmeme se. Daniel podá Martinovi ruku. Díváme se, jak bratr mizí ve vestibulu metra, v trafice si koupí noviny a jízdenku. Odlétá zítra ráno, zdržel se necelé tři dny.

„Idiot,“ řekne Daniel.

Vím, jak to myslí. Martin si od nás vždy udržoval odstup. Odešel jako první, jakmile dokončil vysokou školu. Brzy se oženil, na svatbu nepozval nikoho z nás, patrně se domníval, že za oceánský let by pro nás byl nepřekonatelný problém.

„Nezměnil se,“ řeknu.

„Je tlustší,“ namítne Daniel.

Potěší mě, že si toho také všiml. Položí mi ruku na rameno.

„Zajdeme na skleničku?“

„Neměla bych tolik pít,“ řeknu. „Ještě kojím.“

„Než se vrátíš domů, všechno vyčuráš.“

Váhám.

„Věř mi, jsem doktor,“ přesvědčuje mě.

„Tak jo.“

V malé vinárně nedaleko nádraží si dáme lahev vína. Daniel se čas od času dívá na hodinky.

„Myslíš, že už ho spálili?“

„Nevím.“

Smutek se mezi námi zvláště přelévá, nedokážeme truchlit oba zároveň. Střídáme role plačícího a těšitele; teď je to

Daniel, kdo loví z tašky kapesník a otírá si oči. Když se vzchopí, objedná další láhev.

„Víš, že dělají akce na urny?“ zeptá se.

„Jaké akce?“

„Jako v supermarketu. Kup teď a další dostaneš zdarma.“

Udiví mě to.

„Další urnu?“

„To zrovna ne. Ale třeba rámeček na fotku nebo slevu na zasklení vitríny v kolumbáriu.“

„Byznys,“ řeknu. „Cos dostal ty?“

Vytáhne propisku a diář, přisune je ke mně. Na propisce je nápis Pieta a adresa pohřební služby, diář je z černé napodobeniny kůže.

„Síla,“ řeknu.

„Jo.“

Při odchodu mi dá klíče od otcova bytu v Řepích.

„Všechno, co půjde, vyhod,“ požádá mě. „Koupil jsem nějaké igelitové pytle, jsou v chodbě.“

Přikývnu.

„Pro knížky si přijede jeden známý, o zbytek se postará vyklízečí firma.“

„Dobře.“

„Rád bych ti pomohl,“ řekne, „ale nedali mi volno.“

„Zvládnou to.“

Políbí mě na tvář a zmizí v metru.

Do Terezina bytu se vracím pěšky, přes polovinu města, trvá mi to skoro tři hodiny. Cestou ze mě vyprchává víno, které jsme s Danielem vypili, na patře zůstává jen lehká trpkost hroznů a neurčitý smutek, stesk.

Kšandičky

Dva dny vyklízím otcovo oblečení, papíry a knihy.

Naplním polovinu kontejnerů v ulici, plížím se do nich v noci, abych nerozhněvala sousedy, kteří poctivě platí za odvoz odpadků. Jím toasty, které si chystám v otcově kuchyni, cpu do nich všechno, na co mám chuť, salám, rajčata, eidam, majonézu. Večer s bolavým břichem a pocitem na zvracení volám domů Peterovi, přiměřu ho, aby mi dal k telefonu Dorotku, a daleko od ní se snažím zachytit její smích.

„Pozítří jsem doma,“ řeknu Peterovi.

„Fajn.“

Varuje mě, že Dorotka možná nebude chtít mé mléko, příliš si zvykla na sušené, které jí připravoval. Mrzí mě to, kojení mě uklidňuje.

Neochotně se s Peterem rozloučím, musím se vyspat, zítra mě čeká poslední den v otcově bytě.

Kšandičky najdu na dně šatníku, pod roztrhanými zelenými manšestráky a pleteným svetrem. Jsou zpuchřelé, s kovovými přezkami a kouskem vlněné látky všitým na místě, kde přiléhají k dětským bokům. Připomínají podvazky; že jde o zdravotní pomůcku, vím jen proto, že Dorotka nosívala podobné.

Mučící nástroj, který nutí děti se špatně vyvinutými kyčelními klouby držet nohy od sebe.

Odložím je a jdu do kuchyně. Se sklenicí vody se posadím ke stolu. Věděla jsem, že otec se narodil s kyčelní dysplazií, ale nikdy jsem o tom nijak zvlášť nepřemýšlela; teprve když stejná věc postihla Dorotku, napadlo mě, že je to dědičné; Daniel, kterého jsem se na to zeptala, potvrdil, že do určité míry ano. Naštěstí se Dorotčiny klouby brzy vrátily na své místo, hlavice zapadly do kloubních jamek a po čtyřech měsících jsme mohly kožený aparát odložit. Byla jsem za to nesmírně vděčná, v nemocnici, kam jsme s Dorotkou chodívali, jsem vídala děti, které kvůli své vadě musely být zavěšené v soustavě kladek a závaží.

Otcovy kšandičky nevidím poprvé. Jako děti jsme si s nimi hráli, používali jsme je jako postroj při hře na indiány, poutali si s nimi ruce, uvazovali k nim plyšové hračky.

Netušila jsem, že si je schoval. Jsou nejméně půl století staré, jde o jeden z prvních modelů, které se používaly pro korekci této kloubní vady. Chvíli je držím v ruce, pak je vsunu do odpadkového pytle, posledního, s nímž se vyplížím k popelnici. Nakonec zamknu byt, Daniel ho během následujících měsíců nabídne k prodeji.

Odpoledne jdeme na hřbitov uložit urnu s otcovým popelem. Vráťm Danielovi klíče.

„Máš fotku?“

Přikývne. Vložíme otcovu podobenku do rámečku, který opřeme o urnu. Zamkneme prosklenou skříň, pár minut před ní stojíme. Otcova tvář na obrázku je bezvýrazná, dojde mi, že Daniel nechal zvětšit jeho pasovou fotografii. Matka, jejíž obrázek se opírá o vedlejší urnu, se usmívá, na fotografii je zachyceno celé její tělo, stojí v parku a na sobě má puntikaté šaty, ještě jí není ani dvacet, nikdo z nás dosud není na světě.

„Vypadá to jako maturitní tablo,“ řekne Daniel.

Pomalů odchážíme, on se vrací do nemocnice, já do Dejvic, sbalit si věci a připravit se na zítřejší odjezd. Na metro čekám jen chvíli, jakmile se vagón rozjede, zavřu oči. Náhle mě napadne, že už tu nezůstal nikdo, kdo by mě znal jako dítě, možná Martin nebo Pavel, ale ti byli sami dětmi, když jsem přišla na svět, těžko si pamatují mé první kroky nebo slova.

Pocítím úzkost, musím otevřít oči a chytit se tyče před sebou; moc přemýšlíš a málo žiješ, řekl mi jednou Martin, možná měl pravdu. Ale nedá mi to, všechno, s čím se setkám, musím v duchu prozkoumat a osahat, přivlastnit si to, pojmenovat.

Vystudovala jsem překladatelství z němčiny a angličtiny, jeden jazyk mi nestačil. Každý den jsem se z panelákového bytu v Řepích spouštěla do centra, kde jsem si v přecpané univerzitní posluchárně dělala poznámky. Rok před státnicemi jsem odjela na studijní pobyt do Cambridge, kde jsem se seznámila s Peterem. Vyměnili jsme si adresy a v roce 2000 jsme se vzali a odstěhovali do Londýna. Chvíli jsem pracovala v malém nakladatelství, a když se naskytla možnost jít pracovat do jednoho z prestižních ekonomických týdeníků, chopila jsem se jí. Jazyk je naštěstí podobně logický jako matematika, a protože jsem na jazyky měla odjakživa nadání, brzy se mi podařilo vklouznout do světa čísel a burzovních zpráv; od finančních analytiků jsem dostávala informace, překládala je do srozumitelného jazyka a sestavovala z nich články, které jsem následně odesílala ke korekturám.

Vystoupím na konečné, přejdu silnici a podél bloku domů se vydám k Tereze. Výtah nefunguje, do čtvrtého patra vyjdu pěšky. Když Tereza večer dorazí, uvaříme si těstoviny, ona k nim pije víno, já minerálku.

Jdeme si lehnout před jedenáctou.

Telefonát

Peter s Dorotkou na mě čekají.

V Londýně drobně mží, Dorotka leží v kočárku, přes který je přetažený igelitový obal, a Peter drží deštník. Vezme mi tašku a společně jdeme k autu.

Jsem rozlámaná z dlouhého sezení, přepitá špatné kávy, která se v autobuse podávala, a nevyspalá. Poslední noc v Praze jsem nemohla usnout, neustále jsem myslela na kšíry, které jsem našla v otcově skříni, visely nade mnou jako oprátka. Držely ode mne spánek v bezpečné vzdálenosti, dokud jsem to nevzdala a nevstala, bylo půl třetí ráno a já jsem seděla ve čtvrtém patře dejvického činžáku, poslouchala, jak ve vedlejším pokoji Tereza oddechuje, a proklínala svou neschopnost usnout.

Postroj pro korekci kyčelní dysplazie vyvinul ve čtyřicátých letech profesor Arnold Pavlík. Jeho princip je jednoduchý. Jedná se o soustavu trmínek, do kterých se upne postižené dítě. Tedy v lepším případě, v horším ho čekají sádrové kalhotky, operace nebo vis na kladce. Otec, stejně jako Dorotka, zřejmě trpěl lehčí formou dysplazie, pokud si vzpomínám, o zalití do sádry nebo o operaci nikdy nepadlo ani slovo. Ale můžu se mýlit. Neznám dítě, které by se zajímalo o zdravotní stav rodičů, a my jsme o otcových potížích s kyčlí věděli jen díky koženým kšírům, které po něm zůstaly.

Po příjezdu domů nakojím Dorotku; navzdory Peterovu varování to jde docela snadno. Potom ji vykoupu. Neodolám a prohlížím si její tělo, růžovou a hebkou kůži, měkké záhyby v podkolení. Je dokonalá, po vykloubených kyčlích nezůstala ani stopa. Mazlím se s ní, dokud mě Peter nezavolá k obědu.

Když večer Dorotku uložíme, posadím se s Peterem na pohovku. Peter mě drží za ruku; když mluvím o otcově pohřbu, trochu pláču. Nakonec mu začnu vykládat o otcově bytě, který jsem vyklízela, a kupodivu také o kšírách. Říkám mu, jak mě překvapilo, že vypadaly úplně stejně jako ty Dorotčiny, lišily se pouze materiálem, byly kožené, zatímco Dorotka je měla ze silné, omyvatelné látky.

„Geniální věci jsou obvykle jednoduché,“ řekne Peter. „Jejich princip se během let nemění.“

V noci, když Peter usne, se vyplížím z ložnice a jdu do své pracovny. Je to malá místnost s oknem obráceným do zahrady, proleželou pohovkou a počítačem. Zvednu telefon. Chci zjistit adresu německých příbuzných. Přestože jsem jako dítě rozbali-la desítky balíčků, nemám tušení, odkud nám je posílali.

V kalifornském Reddingu jsou tři hodiny odpoledne. Martin zní otráveně, a když mu řeknu, co po něm chci, dlouho mlčí.

„Na co to potřebuješ vědět?“ zeptá se pak.

Tisíce kilometrů, které mezi námi leží, ho uklidňují, Praha s otcovým hrobem i Němci jsou nyní dostatečně daleko.

„Zajímá mě to,“ odpovím.

„Mám spoustu práce,“ řekne. „Našla jsi něco v tátově bytě?“

„Máš na mysli něco konkrétního?“

„Nevím. Nejspíš ne.“

„Kšíry,“ řeknu.

„Cože?“

„Hráli jsme si s nimi, pamatuješ? Taková soustava kožených řemínků.“

Neví, o čem mluvím. Nepřekvapuje mě to. Vyrostl a zapomněl; ani já bych si na ně nevzpomněla, kdybych na ně náhodou nenarazila.

„Máš tužku a papír?“

Prisvědčím.

„Lahnstein,“ řekne. „Je to kousek za Koblenzem.“

Zapišu si to. Fascinuje mě, že si to pamatuje.

„To kvůli těm známkám,“ vysvětlí mi. „Bylo na nich razítko. Díval jsem se do atlasu, odkud jsou.“

Pamatuje si dokonce i ulici. Poznamenám si její jméno na kousek papíru.

„Díky.“

Něco zabručí. Potom se zeptá, jak vypadala otcova urna. Popíšu mu ji. Je zvědavý, jestli byla těžká, a já nevím, co odpovědět, protože jsem ji v ruce neměla, dotýkal se jí pouze Daniel.

„Ale byla hezká, že jo?“ ujišťuje se znovu.

„Ano.“

„Důstojná?“

„Jo.“

Chvilí mlčí, potom si odkašle.

„Kdybys ještě něco potřebovala, klidně se ozvi.“

„Dobře.“

„Ale co se týče těch Němců,“ řekne, „nechci s nimi nic mít.“

„Už o nich neuslyšíš,“ slíbím mu.

Nezdá se, že by ho to přesvědčilo. Když se loučíme, poznám, že je rozladěný, bude přemýšlet na tím, co jsem mu řekla, a litovat, že mi tu adresu prozradil.

Pottsau

Martin si uchoval víru v to, co mu otec řekl, až do dospělosti.

Klára Rissmannová, která nám z Lahnsteinu posílala balíčky sladkostí, pro něj zůstala sobeckou a nezodpovědnou matkou; ženou, která opustila své dítě v době, kdy ji nejvíc potřebovalo. Martin se nikdy nepokusil svůj názor korigovat, a když mu bylo deset let, přestal si dokonce nárokovat čokoládu, kterou nám německá babička posílala. Upřímně nás to s bratry potěšilo, my sami jsme nikdy zábrany profitovat z toho, co přišlo přes západní hranice, nepocítili.

Balíčky od Kláry Rissmannové chodily na adresu naší babičky Hedviky Mahlerové od konce čtyřicátých let. Obvykle přišly dva nebo tři do roka a byly v nich především sladkosti, čokoláda, pražené oříšky, oplatky a bonbóny. Občas babička přibalila omalovánky, ponožky nebo spodní prádlo.

Když byl otec malý, domníval se, že je posílá nějaká vzdálená příbuzná, a teprve v dospělosti se dozvěděl pravdu; balíčky posílala jeho matka, žena, kterou nikdy neviděl.

Hedvika Mahlerová, kterou až dosud považoval za svou matku, mu vysvětlila, jak k tomu došlo; během dlouhého vyprávění seděl s rukama založenýma na prsou a zhluboka dýchal. Před očima mu vytanula podoba dvou žen; té opravdu těhotné, totiž jeho matky, a té, která ho pak vychovala a která teď seděla před ním, provinilá a zajíkáající se.

„Do prdele,“ řekl, když Hedvika domluvila a nejistě na něj pohlédla; v té době byl už šest let ženatý a měl dvě děti, které Hedviku oslovovaly babičko.

Hedvika měla strach, že se Konrad rozhodne svou skutečnou matku vyhledat, a ulevilo se jí, když se nic takového nestalo. Těsně předtím, než odešel domů, se zavřel na záchodě a ona neodolala a přitiskla ucho ke dveřím; když ho zaslechla plakat, tiše se odplížila do kuchyně a rukama si zakryla tvář.

Večer napsala sestře Anně, která navzdory svému věku dosud učila na obchodní akademii v Tichém Brodě.

„Řekla jsem mu to,“ přiznala na začátku dopisu a Anna jí o týden později odpověděla, rozčileně a uraženě.

„Tajemství mělo zůstat tajemstvím,“ psala; špičkou pera přitom protrhla papír.

Konrad Mahler, který pracoval v továrně ČKD, neměl v úmyslu vyvodit z odhalení své matky žádné důsledky. Zpočátku byl dokonce nad věcí; žena odesílající z Německa balíčky pro něj zůstala cizí. Teprve časem se začal vážněji zabývat tím, co se dozvěděl; když se mu narodilo třetí dítě, vzal je do náručí a zkoumavě si ho prohlížel.

„Co by se muselo stát, abys ho opustila?“ zeptal se své ženy.

On sám byl s dětmi srostlý, nedokázal si představit, že by od nich mohl odejít. Když si připustil, že mu něco podobného udělala matka, propadl depresi. Uprostřed noci telefonoval Hedvice.

„Proč?“

Stále dokola mu opakovala, že byl nemocný a pobyt ve sběrném táboře, kam jeho matku z Prahy deportovali, by pravděpodobně nepřežil.

„Chtěla se pro mě vrátit?“

Na to Hedvika neodpověděla, takže dospěl k přesvědčení, že nikoliv. Pomyslel si, že jeho matka si v Německu zařídila nový život. Nejspíš měla další děti a on se do něj nehodil. Posílala mu balíčky, aby uklidnila svědomí. Vybážíla svůj vztah k němu čokoládovými tyčinkami a šumivými bonbóny.

Onemocněl z toho. Dostal zánět mozkových blan a dva týdny proležel v nemocnici. Zdálo se mu o německé matce a smečce strakatých psů; když se probрал z horečnatého spánku, shledal, že u lůžka sedí Hedvika a otírá mu ústa.

Sklony k depresím, které měl odjakživa, se po jeho návratu z nemocnice prohloubily. Začal vyhledávat samotu, zahořkl a zcyničtěl. Bylo mu přes čtyřicet let a považoval se za opuštěné dítě. Když se Hedviky zeptal na svého otce, řekla mu, že ho neznala, narodil se až po jeho smrti. Další bolestivé zatrnutí. Sčítal raději zápory než klady a bláznivě visel na vlastních dětech; neustále se potřeboval ujišťovat o jejich lásce.

Věděl, že byl nemocný, v tom Hedvika nelhala. Narodil se s vykloubenými kyčli; jako důkaz měl kožené kšíry, do kterých ho museli poutat; schovával je v zásuvce. Avšak nepovažoval tu vadu za tolik vážnou, aby ho kvůli ní opustila matka, jednalo se o ortopedickou záležitost, nebyla to otázka života a smrti.

Chtěla ho opustit; to byl jediný závěr, ke kterému dospěl. Ani fena neopouští štěňata; jeho matka musela být horší než zvíře, řekl Hedvice.

Mlčela. Naplnilo ho to uspokojením, měl strach, že bude neznámou ženu v Německu obhajovat.

Brzy si pro ni vytvořil vlastní slovník; svině, kráva, píča. Německy to ovšem znělo líp. Před dětmi tak nemluvil, jeho žena si to nepřála. Pouze občas mu to vyklouzlo, když se díval na balíček s německými známkami a razítkem Lahnsteinu.

„Svině,“ říkal. „Pottsau.“

Poslední balíček přišel v roce 1987, a protože Hedvika Mahlerová na jaře toho roku zemřela, mému otci jej předala její sou-

sedka, paní Otrubová. O rok později zemřela Hedvičina sestra Anna, a to bylo také naposledy, kdy otec vstoupil do domu v Průmyslové ulici, zaťukal na dveře paní Otrubové a zeptal se, jestli se tu během roku nenashromáždily nějaké další dopisy nebo balíčky. Sousedka zavrtěla hlavou a otec si oddechl; ulevilo se mu, že žádné další balíčky z Německa nehrozí.

Na ten poslední balíček si dobře pamatuji. Bylo mi třináct let a nemohla jsem pochopit, jak je možné, že balíček tu je, a babička Mahlerová ne; sladkosti, které přicházely z Německa, jsem vždy měla spojené s ní, jedině ona byla prostředníkem mezi námi a neviditelnou babičkou z Lahnsteinu, komunikovala s ní a předávala nám od ní vzkazy — barevná vánoční přání, čokoládová vejíčka o velikonocích a kalhotky, na kterých byly vyšité německé názvy dnů.

Nikdy mi nepřipadalo divné, že máme tři babičky, dvě opravdové — mamčinu matku a babičku Mahlerovou — a jednu korespondenční, v Německu.

„Ale korespondenční babička byla tvoje pravá babička,“ řekl mi Peter, když jsem mu o tom vyprávěla. „Co když jsi jí podobná?“

Nedokázal pochopit, že jsem německou babičku nikdy neviděla. Newmanovi znají svůj rodokmen až do sedmnáctého století, genealogie je koníčkem Peterova otce.

„Nenapadlo tě jet se za ní podívat?“

Zavrtěla jsem hlavou.

Po revoluci v devětaosmdesátém roce byla cesta k babičce Kláře otevřenější než kdykoliv jindy. Otec mi to neřekl a mně to nedocházelo, mnohem víc než dějinný zlom mě zajímali spolužáci z gymnázia.

Balíčky od babičky Kláry se během let staly součástí dětských legend a to, že skutečně existovaly, dokazovaly jen německé známky, které si mí bratři nalepili do alb.

Dovolená

Sedm měsíců po Dorotčině narození nastoupím na zkrácený úvazek do práce, a během oběda si v počítači otevřu německý telefonní seznam.

Lahnstein spadá pod telefonní obvod Koblenz a zpočátku se mi nedaří najít nikoho s příjmením Rissmann. Pátrání je tedy u konce dřív, než mohlo začít. Když chci seznam zavřít a najíst se jako slušný člověk, s plastovým táckem položeným na kolenou, všimnu si, že v něm lze hledat nejen podle jména, ale také podle adresy. Odložím jídlo a do prázdné kolonky napíšu Erzbachstrasse, jméno, které mi před několika týdny prozradil Martin. Za pár vteřin dostává mýtus německé babičky pevný tvar; z obrazovky počítače svítí jméno Gertrude Rissmannová.

Rozruší mě to, ale snesitelně, opíšu si telefonní číslo a dojím oběd. Pak zavolám do Lahnsteinu, a když někdo na druhém konci zvedne sluchátko, zavěším. V ústech mám sucho a začínám se potit.

Gertrude Rissmannová bude zřejmě Klářina dcera, a kdo ví, zda vůbec tuší, že v Čechách měla bratra.

Zamířím do kuchyňky a udělám si kávu. Vypiju ji opřená o kuchyňskou linku, a když se ve dveřích objeví můj nadřízený, požádám ho o týdenní dovolenou. Zajímá ho, na co ji potřebuji; má strach, že Dorotka je nemocná.

Uklidním ho.

„Jsem na stopě kšandíček,“ řeknu.

Nevyvede ho to z míry, zřejmě už zažil horší věci.

Gertrude Rissmannová se možná sama narodila s kyčelní vadou, která se všem ostatním, s výjimkou mého otce a mé dcery, vyhnula. A pokud ne, mohla by vědět, po kom ji dědíme.

Když mi Martin diktoval adresu, ze které před lety chodily balíčky, zdálo se mi nepravděpodobné, že by na ní mohl bydlet někdo, kdo by si je ještě pamatoval, někdo, kdo by si vzpomínal na korespondenční babičku.

Ale telefonní seznam nelže. Britský snad ano, ale německý rozhodně ne. Je pinktlich, stejně jako všechno ostatní.

Broskvový koláč

Cesta do Německa je příšerná.

Řídím starý renault, Dorotka v sedačce na zadním sedadle střídavě křičí a spí. K Erzbachstrasse se přibližujeme spíš přískoky než plynulou jízdou, protože za každou stovkou kilometrů následuje zastávka na kojení nebo přebalování. Vyjela jsem brzy ráno a rozhodla jsem se přespát v Lovani; majitelé rodinného penzionu na okraji města jsou přátelští, a když ráno zaspím, přinesou mi dokonce snídani do postele.

Do Lahnsteinu dorazím pozdě odpoledne a po chvíli bloudivění najdu hotel, ve kterém jsem si zamluvila pokoj, zaplatím kartou a s vřískající Dorotkou se nacpu do výtahu, k postaršímu páru, který si mě soucitně prohlíží.

Pokoj je malý a čistý, patří k němu úzký balkon a koupelnička se sprchovým koutem. Postupně vynosím věci z auta, skládací dětskou postýlku, laptop, redukci na elektrické zásuvky a balík plen. Nakrmím a uspím Dorotku, zavolám Peterovi a osprchuju se. Nemám sílu zajít si do hotelové jídelny na večeři, místo toho načnu tabulku čokolády, zalezu si do postele a pustím televizi. Dávají nějaký seriál, pár minut se snažím sledovat děj a pak usnu; spím tak dlouho, jak mi to Dorotka dovolí, necelé tři hodiny, a poté, co ji nakojím, další čtyři.

Dům v Erzbachstrasse je dvoupatrový, s malou zahrádkou, plotem z dřevěných latěk a plechovou schránkou na dopisy. Podle telefonního seznamu v něm bydlí Gertrude Rissmannová.

Trudi.

Je deset hodin ráno a já stojím před brankou; Dorotka, kterou mám v šátku na prsou, spí. Oblékla jsem si džínsy, lehký svetr a krk si omotala šátkem, přes rameno mám batoh.

Drobně prší.

Jsem nervózní. Nevím, co řeknu, a automaticky se připravuji k boji; uvědomuju si, že jsem cizinka chystající se proniknout do života neznámých lidí.

Na zvonku je nápis Ing. G. Rissmann, o inženýrském titulu telefonní seznam mlčel.

Otevřít mi přijde starší žena ve světlém kostýmu, vlasy má ostříhané na krátko a pleť téměř průsvitnou; zprudka trhne brankou a já si všimnu, že k elegantnímu kostýmku si vzala boty s gumovou podešví, které ji mají ochránit před blátem.

„Přejete si?“

Má ostrý kovový hlas.

Představím se jí. Její tvář zůstane bez výrazu, a teprve když dodám, že jsem vnučka Kláry Rissmannové, zahlédnu v jejích očích špetku údivu.

„Konradova dcera?“ zeptá se.

„Ano.“

Prohlíží si mě a já bezděčně položím dlaň na Dorotčinu hlavíčku, dcerka sebou zavrtí a malými ústky zaloví v záhybech mého svetru.

Žena váhá, neví, jestli mi může věřit.

„Mám rodný list,“ řeknu a jsem vděčná Peterovi, který mě přesvědčil, abych si ho s sebou vzala; vůbec mě nenapadlo, že bych musela někoho o své identitě přesvědčovat.

„Pojďte dál,“ řekne žena.

Následuju ji úzkou cestičkou vysypanou pískem, v prosklené předsíni se zuju a žena mi nabídne pantofle. Zavede mě do ku-

chyně, kde je moderní linka, bylinky v terakotových květináčích a kávovar. Na stole leží otevřený notebook a šálek s kávou, v popelníku doutná cigareta. Žena notebook zaklapne a odsune, nabídne mi židli a stiskne páčku kávovaru. Pak se skloní nad lednicí, a když se narovná, drží v ruce talířek zakrytý průsvitnou fólií.

Broskvový koláč.

Uřízne mi pořádný kus a položí ho přede mě společně s horčicí a kávou a konvičkou mléka. Dorotka zakňourá a mně je jasné, že ji budu muset nakojit; zeptám se ženy, jestli jí to bude vadit, a ona zavrtí hlavou, ukáže na dveře vedlejšího pokoje a řekne: „Zatímco budete krmit dítě, ráda bych se podívala na vaše doklady.“

„Samozřejmě,“ vyhrknu a přehrabuju se v batohu; posléze vytáhnu papírovou obálku s rodným listem, několika fotografiemi a útržkem papíru, na kterém je německá známka, již jsem kdysi odloupala z jednoho balíčku, a kousek poštovního razítka.

Podám to ženě a přesunu se do pokoje, který mi ukázala; je vymalovaný krémovou barvou, s měkkým kobercem a dřevěným konferenčním stolem, na němž se povaluje několik časopisů; tři stěny zabírají velké knihovny a čtvrtou stěnu okno se žlutými závěsy. Posadím se na pohovku a nakrmím Dorotku; když se vrátím do kuchyně, žena drží v ruce jednu z fotografií, které jsem přivezla, a tváří se zaraženě.

„Něco není v pořádku?“ zeptám se a cítím, jak se mi ježí chloupky vzadu na krku.

„Tak tohle je Konrad,“ pronese zamyšleně žena a odloží snímek, na kterém je zachycený otec, sotva pětiletý; pevně svírá ruku své adoptivní matky Hedviky a vážně hledí do objektivu.

„Nikdy jsem ho neviděla,“ řekne žena. „Doma se o něm nemluví.“

Osmělím se.

„On je váš —“

„Bratr,“ odpoví a potvrdí tak mou domněnku, že ona sama je Gertrude Rissmannová, má teta.

Než jsem se do Lahnsteinu vypravila, Peter mě varoval, abych si od setkání s příbuznými nic neslibovala, a já nyní shledávám, že měl pravdu; Gertrude Rissmannová zůstává odtážitá a nedůvěřivá. Pomyslím si, že má možná strach, že jsem přijela usilovat o dědictví, ale ona se zasměje. Sáhne po krabičce cigaret, s očima upřenýma na Dorotku ji však odloží.

„Kdepak, má milá,“ řekne. „Žádné dědictví není. A ani být nemůže, matka je totiž stále naživu.“

Vyrazí mi to dech. Ráda bych si spočítala, kolik může být babičce Rissmannové let, ale vzhledem k tomu, že nevím, kdy se narodila, jde o celkem zbytečnou snahu.

Trudi Rissmannová mi čte myšlenky.

„Devadesát,“ řekne. „Narodila se v roce 1912.“

Nedokážu potlačit úžas. Žena naproti mně přikývne.

„Má tuhý kořínek.“

„Bydlí tu s vámi?“

Když jsem odjížděla z Londýna, nedoufala jsem, že by babička mohla být ještě naživu.

Gertrude Rissmannová zavrtí hlavou.

„Před pěti lety jsme ji museli dát do ústavu.“

„To je mi líto,“ řeknu. „Dovedu si představit, jak těžká musí být péče o —“

„Má Alzheimerovu chorobu,“ přeruší mě.

Rychle vzkličivší naděje, že si poslechnu babiččino vyprávění, se rozbije na kousky.

Johanna Schmittová, má druhá teta, je ještě obezřetnější než její sestra. Sedíme v restauraci mého hotelu a já jsem neklidná, protože jsem Dorotku nechala samotnou na pokoji. Každou půlhodinu odbíhám, abych se na ni podívala, ale Dorotka, jako by tušila, jak důležité je pro mě setkání se ztracenými příbuznými, hluboce spí, umytá a nakrmená.

Také Johanna kouří. Je o čtyři roky mladší než Gertrude, které je dvaapadesát. Narodil od své sestry je vdaná a má dvě děti; společně se svým mužem, který je advokát, bydlí v moderní vile nedaleko za městem.

„Věděly jsme, že máme bratra,“ řekne, když si objednáme večeři. „Ale byl pro nás něco jako mytický hrdina z pohádky; žil v cizí zemi, odkud nikdo nesměl jezdit ven.“

Telecí medailonky, které přede mě položí číšník, jsou horké a voní bílým vínem. Zakrojím do nich a přivřu oči, celý obličej ponořím do páry vycházející z talíře.

„A po revoluci,“ řeknu a sestry se na sebe podívají, „jste neměly chuť ho vyhledat?“

„Ne.“

Gertrude s odpovědí neotálí; Johanna, zřejmě poučená svým manželem, je mnohem opatrnější, raději věci opisuje a často váhá.

„Konrad nikdy nebyl součástí naší rodiny,“ vysvětlí mi Gertrude. „Matka mu posílala balíčky, to ano, a nikdy se netajila s tím, že existuje. Ale nic nám o něm neříkala a z adresy, kterou jsme si na balíčkách přečetly, jsme zjistily, že se ani nejmenoval tak jako my. Jméno Mahler nám nic neříkalo, my jsme byly Rissmannovy a věděly jsme, že matka se za svobodna jmenovala Kolmannová.“

Gertrude, která si objednala lososa se zeleninovým salátem, krájí rybu na malé kousky a zkoumá, zda neobsahuje kosti.

„Jednou jsem si v restauraci dala filé z tresky a skončila jsem na pohotovosti,“ řekne. „V krku jsem měla takovouhle kost.“
Odtáhne od sebe palec a ukazováček.

„Od té doby si dávám pozor.“

„Losos nemá kosti,“ řekne Johanna; sama večeři odmítla, pije hořkou kávu.

Gertrude s sebou vzala fotografie babičky Rissmannové a po večeři mi je ukazuje; snímky mají zadní strany vzorně popsané letopočty, vidím tu rok 1958, 1965, 1970, 1972 a 1980. Překvapuje mě, jak je babička Rissmannová vysoká. Má husté vlasy a příjemnou kulatou tvář; když se na ni pečlivě zadívám, připadá mi, že v rysech jejího obličeje poznávám svého otce.

Robert Rissmann, kterého si babička ve čtyřicátém devátém roce vzala, je štíhlý muž v brýlích a s nejistým úsměvem. Gertrude mi prozradí, že se živil jako architekt a před patnácti lety zemřel na srdeční infarkt.

„Projektoval náš dům,“ řekne Gertrude. „Na začátku padesátých let, tehdy to byla velká moderna.“

„Jak se s babičkou seznámili?“ zeptám se.

Johanna zamává na číšníka a objedná nám koňak, který si netroufám odmítnout.

„To bylo přes nějakou služku,“ řekne Gertrude. „Matka se tehdy vrátila z Protektorátu —“

„Z Československa,“ opraví ji Johanna.

Gertrude se nenechá přerušit.

„A protože ta služka pocházela z Koblenze, matka sem odešla s ní.“

Johanna má pevně sevřené rty, je na ní znát, že o minulosti své matky mluví nerada. Zmocňuje se mě nervozita, měla bych se jít podívat na Dorotku, ale zároveň se bojím odejít — co když se vrátím a sestry tu nenajdu?

„Časem si našla učitelské místo v Lahnsteinu,“ pokračuje Gertrude.

„S otcem se potkali na nějakém odpoledním čaji,“ doplní Johanna. „Vzali se po necelém měsíci a rok po svatbě se narodila Trudi.“

„A babiččini rodiče?“

„Kolmannovi?“

Johanna pokrčí rameny a Gertrude na ni pohlédne, koutek úst vytažený nahoru. Zapálí si cigaretu.

„On byl prý esesák,“ řekne.

Johanna sebou škubne a položí dlaň na sestřinu ruku.

„Nevíme to jistě,“ řekne. „Matka o nich nikdy nemluvila.“

Omluvím se a vstanu, vyběhnu do svého pokoje a překontroluju Dorotku. Do hotelové restaurace se vracím s jistotou, že Gertrude a Johanna zmizely, obě sestry však sedí u stolu, Johanna si lije do kávy koňak a Trudi špičkou prstu načíná nový balíček cigaret.

„Mohla bych se s ní setkat?“ zeptám se.

„S matkou?“

Johanna usrkne kávu a zašklebí se.

„Trudi vám neříkala, že má Alzheimeru?“

„To ano, ale —“

„Zítřka vás za ní vezmu,“ řekne Gertrude.

Johanna se odvrátí, a když dopije kávu, zatelefonuje svému muži, aby pro ni přijel. Matthias Schmitt dorazí v tmavém saku a kožených botách, představí se mi a při loučení mi vtiskne do ruky vizitku.

Dr. jur. Matthias Schmitt, advokát pro majetkové právo, stojí na ní a mně je jasné, že je to varování, abych si nedělala nádeje, dcera Konrada Mahlera se rozhodně k majetku svých německých příbuzných nedostane.

Klára

Ústav svatého Josefa je několikapatrová vila na okraji Lahnsteinu.

Gertrude zaparkuje vůz na poloprázdném parkovišti a zamíří k proskleným dveřím, já s Dorotkou v šátku ji následuji.

Žena v recepci je příjemná a usmívá se.

Vyjedeme do druhého patra. Potím se; kromě Dorotky s sebou nesu kytici zabalenou v celofánu, kterou jsem koupila u benzinové pumpy.

Dveře výtahu se s cinknutím otevřou. Před námi je dlouhá chodba s podlahou zakrytou šedým kobercem, na stěnách visí obrazy, které malovaly děti. Hlavonožci a schematické domky, čtyři čáry a jednoduchá stříška.

Gertrude jde rychle a bez zaváhání, mlčky. Má na sobě stejný kostým jako včera a střevice na vysokém podpatku, přes ramena si přehodila hedvábný šátek. Přála bych si, aby mě nějak podpořila, úsměv by stačil, ale její tvář zůstává bezvýrazná, nedokážu v ní číst.

Dveře s číslem 22 otvírá bez klepání.

„Mutti,“ řekne.

Vstoupím hned za ní, s hlubokým nádechem a tiše mňoukající Dorotkou na prsou.

Korespondenční babička se mění v babičku opravdovou.

Klára Rissmannová, která nám přes třicet let posílala balíčky, sedí na okraji postele. Je scvrklá a bezzubá, vlasy má zastrčené

za ušima a nad čelem sepnuté dětskou sponkou. Fascinují mě její ruce, velké a bílé, s křehkými prsty; ráda bych se jich dotkla, ale neodvážuju se přistoupit blíž.

„Mutti,“ řekne znovu Gertrude.

Udělá několik kroků a položí své matce ruku na rameno.

„Někoho jsem ti přivedla.“

Matka na ni pohlédne a mě zarazí, jak jasné má oči, světle modré, průzračné. Vydá nějaký zvuk, kterému nerozumím, a Gertrude se nad ní skloní.

„Vzpomínáš si na Konrada?“ řekne. „Tohle je jeho dcera.“

Stará žena se na mě konečně podívá. Dodám si odvahu a pozdravím ji, můj hlas zní přiškrceně a nesměle.

„Posílala jste nám balíčky,“ řeknu.

Gertrudina matka na mě nechápavě hledí. Pak se obrátí ke své dceři.

„Kdo je to?“

„Konradova dcera,“ vysvětluje trpělivě Gertrude. „Tvá vnučka.“

Klára Rissmannová se na mě usměje, ale v jejím úsměvu není nic, co by mi prozradilo, že ví, o kom je řeč.

„Posaďte se,“ řekne mi Gertrude.

Posadím se na křeslo u okna a prohlížím si ženu před sebou. Pokouším se v její tváři najít rysy svého otce a možná i své vlastní. Mám pocit, jako bych se dívala do zrcadla, a místo svého obličeje v něm viděla cizí tvář; pozoruji oči, nos a ústa, formu, ze které byl odlit můj otec a později já sama, a nenacházím vůbec nic, co by potvrzovalo, že patřím do rodu Kláry Kolmannové.

Také ona na mě zkoumavě hledí. Nakonec zavrtí hlavou a opře se o polštář. Zavře oči. Tázavě pohlédnu na Gertrude, která pokrčí rameny. Beze slova sedíme v pokoji a čekáme; do okenní tabulky se opírá slunce.

Nakonec, po nesmírně dlouhé době, Gertrudina matka otevře oči. Vypadá překvapeně, zřejmě na nás již zapomněla. Narovná se a natáhne ruku, ukáže na mě a mně se rozechvěje srdce, jsem přesvědčena, že mě poznala. Usměju se a její ruka náhle klesne, žena se odvrátí a z úst jí vyjde pramínek slin.

Ve výťahu pláču. Gertrude mi podá papírový kapesníček.

„Já už jsem si to odbyla,“ řekne. „Před pěti lety, když nám oznámili diagnózu.“

Recepční se na nás dívá s pochopením. Z velké skleněné mísy nám dokonce nabídne peprmintový bonbón. V Gertrudině BMW si ho rozbalím a vložím do úst; Gertrude, která se opírá o kapotu, si zapálí cigaretu. Když dokouří, nedopalek zamáčkne podpatkem.

„Co teď budete dělat?“ zeptá se.

„Nevím.“

Dorotka, kterou mám na klíně, se zavrtí.

„Můžu si ji pochovat?“

Gertrude vezme holčičku do náruče a tvář jí zjihne. Pozoruji je, a náhle mě napadne, že můj otec se mnohem víc podobá Gertrude než své matce.

„Gertrude?“ řeknu.

Neodpovídá a šimrá Dorotku pod bradou.

„Vy jste se nikdy nevдалa?“

„Ne.“

Podá mi Dorotku.

„Nemám ráda muže.“

Dostanu obrovskou chuť na cigaretu.

„Nechte si ji ještě chvíli,“ řeknu. „A dejte mi cigaretu.“